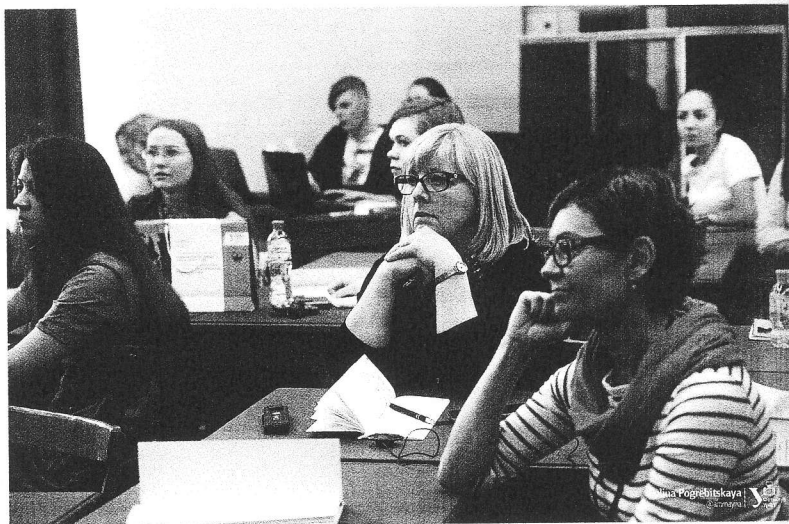

V Międzynarodowy Kongres Pamięci Aleksandra R. Łurii

W dniach 13–16 października 2017 r. w Jekaterynburgu (Rosja) odbył się The Fifth International Luria Memorial Congress „Lurian Approach in International Psychological Science”, w którym uczestniczyli przedstawiciele Instytutu Psychologii UMCS.

Aleksander R. Łuria (1902–1977) był wybitnym rosyjskim naukowcem, twórcą nowoczesnego podejścia w rozumieniu relacji mózg–umysł (psychika), uznawanym współcześnie za jedną z czołowych postaci światowej neuropsychologii. W 1974 r. A.R. Łuria otrzymał tytuł doktora *honoris causa* UMCS.

V Międzynarodowy Kongres Pamięci A.R. Łurii odbył się w gościnnych salach Uralskiego Federalnego Uniwersytetu im. Borysa Jelcyna (URFU) w Jekaterynburgu. Został zorganizowany przez: Rosyjskie Ministerstwo Nauki i Edukacji, Rosyjską Akademię Edukacji, Uralski Federalny Uniwersytet im. B. Jelcyna, Moskiewski Uniwersytet Państwowy im. M.W. Łomonosowa we współpracy z wieloma stowarzyszeniami, m.in. Russian Psychological Association, American Psychological Association, Institute of Vygotsky in Portugal, International Society of Applied Neuropsychology (ISAN). W Kongresie wzięli udział przedstawiciele jednostek naukowo-badawczych i klinicznych z 20 krajów świata, w tym m.in. z Indii, Brazylii, USA, Kanady, Francji, Hiszpanii, Portugalii, Izraela, Meksyku czy Australii. Polskę reprezentowały dr hab. Ewa M. Szepietowska, prof. nadzw., dr hab. Aneta R. Borkowska, prof. nadzw. oraz dr Beata

Daniluk z Zakładu Psychologii Klinicznej i Neuropsychologii UMCS.

Czterdzieści lat po śmierci Aleksandra R. Łurii jego sposób myślenia oraz podejście do badania zachowania człowieka są wciąż aktualne i zyskują nowych zwolenników. Teoria dynamicznej lokalizacji funkcji psychicznych pozwoliła bowiem zrozumieć i wyjaśnić działanie ludzkiego mózgu jako systemu (całości), zaś propagowane przez Łurię podejście syndromologiczne (jakościowe) w analizie objawów uszkodzenia mózgu umożliwiło wyjście poza ułomności, których doświadczają chorzy, i zwrócenie uwagi również na zachowane u nich możliwości.

Konferencja była okazją do dyskusji koncentrujących się wokół klasycznych tez A.R. Łurii oraz sprzyjała wymianie myśli na temat ich nowego zastosowania w różnych obszarach psychologii. W dwóch sesjach plenarnych, 12 sesjach tematycznych, sześciu warsztatach oraz sesji wyjazdowej uczestniczyło ponad 500 przedstawicieli różnych dyscyplin – psychologów, pedagogów, lekarzy, logopedów i lingwistów. Tak liczne uczestnictwo wie-

lu specjalistów odzwierciedla trwałość nurtu określanego jako *łurianizm* (*lurianism*), łączącego klasyczną i nowoczesną neuropsychologię.

Podczas uroczystego otwarcia Kongresu głos zabrali przedstawiciele wielu psychologicznych stowarzyszeń i instytucji, m.in. A. Ardila (American Psychological Association), J. Quintino-Aires (Vygotsky Institute, Portugal), J.M. Glzman (International Society of Applied Neuropsychology – ISAN, Rusia), K. Anauate (Center for the Integration of Neuropsychology and Psychology in Brasil – CINAPSI). Prof. Janna Glzman otrzymała wyróżnienie Polskiego Towarzystwa Neuropsychologicznego „The Architect of Polish Neuropsychology 2017”.

W pierwszym dniu Kongresu tematyka wykładów plenarnych koncentrowała się wokół kierunków rozwoju współczesnej neuropsychologii w oparciu o model A.R. Łurii. Podkreślano również trwałą wkład rosyjskiego uczonego w rozwój światowej psychologii, zwracając uwagę na nowatorstwo, a zarazem stałą aktualność Jego koncepcji funkcjonowania ludzkiego mózgu i umysłu.

W kolejnych dniach wykłady realizowane były w 12 sekcjach tematycznych. W sekcji „A.R. Łuria: życie, praca i psychologia historyczno-kulturowa” problematyka referatów dotyczyła m.in. powiązań mentalizacji i kultury; łuriowskiej teorii ewolucji umysłu; psychologii klinicznej dziecka i kultury; rozwoju koncepcji wyższych funkcji psychicznych w łuriowskiej neuropsychologii czy też społeczno-historycznego podejścia do psychiki. Wykłady drugiej sekcji „Neuropsychologia w XXI wieku: kierunki i metody. Aktualny stan i perspektywy rozwoju neuronauk” poświęcone były m.in. nowym metodom diagnozy neuropsychologicznej; zaburzeniom pamięci w chorobie Huntingtona; procesom hamowania i uwagi u dzieci z ADHD, ODD i z autyzmem; mózgowym mechanizmom afektywnej fluencji słownej; semantycznym aspektem asymetrii uwagi czy też neuropsychologii kwantowej.

W sekcji 3 „Rehabilitacja neuropsychologiczna” omawiano m.in. zasady rehabilitacji chorych z pourazową afazją w oparciu o metodykę A.R. Łurii; zastosowanie eyetrackingu w rehabilitacji osób z agnozą wzrokową; skuteczność skojarzonej neurorehabilitacji i psychoterapii pacjentów z zaburzeniami funkcji wykonawczych; zastosowanie technik komputerowych w rehabilitacji deficytów poznawczych, a także rolę języka w neuropsychologicznej rehabilitacji pacjentów z zaburzeniami neurorozwojowymi.

Podczas sekcji 4 „Rozwój idei A.R. Łurii w neurolingwistyce” poruszano zagadnienia analizy narracji osób z AD; oceny funkcji językowych w afazji; mózgowych mechanizmów generowania czasowników i rzeczowników; neurolingwistycznych badań monologów dzieci w młodszym wieku szkolnym oraz nowego podejścia do badania deficytów komunikacji werbalnej. Zwrócono również uwagę na powiązania między poglądami A.R. Łurii a lingwistyczną teorią Jakobsona.

W sekcji 5 „Łuriowskie podejście do diagnozy i rehabilitacji osób chorych psychicznie, somatycznie i starszych” znalazły się wykłady poświę-

cone m.in. relacji pamięci werbalnej i depresji u seniorów; zaburzeniom pamięci u osób uzależnionych od alkoholu; rejestracji ruchów gałek ocznych w badaniu deficytów funkcji wykonawczych; deficytom poznawczym w depresji endo- i egzogennej. W dwóch sekcjach poświęconych (neuro)psychologii rozwojowej, edukacji, psychologii organizacji i neuropsychologii różnic indywidualnych omawiano model asymetrii półkulowej i ekspozycji na stres w sytuacji oceny; zaburzenia uczenia się dzieci z ADHD; zastosowanie metod komputerowych w ocenie funkcji wykonawczych u nastolatków; wzajemne relacje między inteligencją a procesami przetwarzania informacji; psychosemantyczne podejście do badania woli; badania nad lateralizacją u adolescentów z Arktiki czy też zaburzenia rozwoju dzieci z padaczką.

W sekcji 8 „Łuriowskie podejście w psychofizjologii i neurofizjologii” znalazły się referaty poświęcone m.in. neurofizjologicznym wskaźnikom zaburzeń poznawczych dzieci z ADHD; cechom potencjału wywołanego P300; neurofizjologii zachowań przestępczych; badaniom psychologicznym i psychofizjologicznym wskaźników stresu u sportowców, a także zastosowaniu metody biofeedback w kompleksowej terapii pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów.

Pozostałe sekcje tematyczne dotyczyły: psychologii osobowości (m.in. zagadnienia wandalizmu; odpowiedzialności jako cechy zintegrowanej osobowości), wczesnego rozwo-

ju dzieci (m.in. kwestie identyfikacji płciowej we wczesnym rozwoju; relacje dziecko–rodzice jako czynnik kształtujący rozwój dziecka); wspomagania dzieci z zaburzeniami uczenia się (badania poświęcone m.in. aktywności mózgu studentów o różnych kompetencjach poznawczych czy funkcjom wykonawczym dzieci uczonych techniką Montessori). Ostatnia sekcja była zorganizowana przez młodych naukowców. Omawiano w niej neuropsychologiczne skutki patologii jąder wzgórza, charakteryzowano wzorce EEG w wirusowym zapaleniu mózgu, poruszano też zagadnienie percepcji czasu u młodych osób z depresją.

W ramach warsztatów prezentowane były: komputerowe metody oceny neuropsychologicznej dzieci w wieku 6–9 lat; gry jako techniki korekcyjne zaburzeń uczenia się u dzieci; wsparcie dzieci z różnymi formami dysontogenezy; relacje dziecko–rodzic jako czynnik kształtujący poznawczy i emocjonalny rozwój u małych dzieci; problemy diagnozy rozwoju dzieci; zastosowanie bajek w diagnozie i terapii dzieci; praktyki (metody) myślenia wizualnego. Ostatni wykład plenarny poświęcony był neuropsychologii z zaakcentowaniem wkładu A.R. Łurii w integrację podejścia psychodynamicznego i neuropsychologicznego. W ramach Kongresu zorganizowano również uroczystą sesję wyjazdową w oddalonym o 250 km Kisegach, gdzie w trakcie II wojny światowej mieszkał i pracował A.R. Łuria.

Organizatorzy zadbali nie tylko o stronę merytoryczną, ale też o to,

Archiwum autorów

aby uczestnicy, zwłaszcza goście z zagranicy, mogli poznać historię i kulturę Jekaterynburga. Każdy gość spoza Rosji mógł liczyć na opiekę studentów lingwistyki stosowanej, którzy służyli wsparciem w rozwiązywaniu drobnych codziennych problemów. Przydzielona naszej polskiej grupie 19-letnia Daria mówiła płynnie w języku angielskim, włoskim i... chińskim. Jedno popołudnie poświęcono zwiedzaniu najciekawszych miejsc Jekaterynburga i okolic.

Jekaterynburg to największe, niemal dwumilionowe miasto położone u stóp Uralu. Bardzo znane z dramatycznego faktu, iż to właśnie tam bolszewicy zamordowali rodzinę Romanowów – ostatniego cara Rosji, jego żonę i pięcioro dzieci. W miej-

scu, gdzie odbyła się egzekucja, wybudowano cerkiew, na pamiątkę nazwaną „Cerkiew na krwi”. Za miastem, w brzozowym lesie znajduje się Ganina Yama – kompleks cerkwi także poświęconych rodzinie carskiej. Tam bowiem zwłoki zamordowanych zostały wrzucone do kopalnianych szybów.

W ramach poznawania nowszej historii i współczesności pokazano nam główną arterię komunikacyjną – aleję im. Lenina, z górującym nad głównym placem pomnikiem wodza rewolucji oraz centrum biznesowe miasta, gdzie znajduje się nowoczesny kompleks budynków nazwany „Centrum Jelcyna”. Rosjanie pamiętają i doceniają, że były prezydent Rosji Borys Jelcyn pochodził z Jekaterynburga i tu ukończył studia.

Atrakcją wieczoru było podziwianie nocnej panoramy Jekaterynburga z tarasu widokowego na 52. piętrze jednego z najwyższych budynków w mieście. Ciekawostką jest nazwa budynku „Wysocki”, nadana na cześć słynnego rosyjskiego barda Włodzimierza Wysockiego. W. Wysocki tylko raz pojawił się w Jekaterynburgu i niestety miasto go nie zachwytiło. W naszej opinii, panorama rozświetlonego miasta była urzekająca.

Niezależnie od bogactwa programowego nasze uznanie zdobyła znakomita organizacja i atmosfera. Z zainteresowaniem będziemy śledzić wiadomości o kolejnym Kongresie.

Beata Daniluk

Aneta R. Borkowska

Ewa M. Szepietowska

Komisarz Elżbieta Bieńkowska na Wydziale Politologii

14 listopada 2017 r. w auli Wydziału Politologii UMCS odbyło się spotkanie z komisarz ds. rynku wewnętrznego, przemysłu, przedsiębiorczości i MSP Elżbietą Bieńkowską, zorganizowane w ramach Dialogu Europejskiego – inicjatywy Komisji Europejskiej prowadzonej od 2012 r., mającej na celu rozbudzenie debaty na tematy europejskiego bezpieczeństwa. Była to pierwsza wizyta urzędującego członka Komisji Europejskiej na Wydziale Politologii UMCS.

Tematem rozmowy z publicznością była „Bezpieczniejsza Polska, bezpieczniejsza Europa, bezpieczniejsi obywatele”. Na wstępie komisarz optymistycznie stwierdziła, że „obecnie Europa jest w zupełnie innym miejscu niż trzy lata temu. Wtedy byliśmy w rozsypce. Paradoksalnie, po brexicie, jeste-

śmy bardziej prounijni, wzmacniamy więzi”. W swoim krótkim wystąpieniu skoncentrowała się na tematach związanych z gospodarką, przemysłem i obronnością, w szczególności w kontekście nowopowstałego Europejskiego Funduszu Obronnego UE. Ten nowy instrument finansowy ma wspierać tworzenie wspólnych projektów obronnych firm zbrojeniowych państw członkowskich. W dwóch kolejnych latach na ten cel UE przeznaczy około 590 milionów euro, a po 2020 r. planuje ponad 1,5 mld rocznie.

Jak zaznaczyła komisarz Bieńkowska, „Europa musi stać się gwarantem bezpieczeństwa. Z funduszu wspierane będą wspólne badania naukowe w dziedzinie obrony i wspólny rozwój zdolności obronnych. Będzie mieć on zatem przełomowe znaczenie dla strategicznej autonomii UE oraz konkurencyjności przemysłu obronnego w Europie, w tym dla wielu MŚP i spółek o średniej kapitalizacji wchodzących w skład łańcucha dostaw europejskiego przemysłu obronnego. Przemysł obronny jest ogromnym atutem Europy, pra-

cuje w nim prawie pół miliona ludzi. Obroty tego przemysłu sięgają ponad 1 mld euro”.

W sesji pytań i odpowiedzi mówiono o udziale Polski w stałej współpracy w dziedzinie obronności (PESCO), funkcjonowaniu rynku wewnętrznego i przemysłu UE. W kwestii współpracy wojskowej komisarz wyjaśniła, że działania UE nie będą się dublowały z działaniami NATO, a pieniądze z budżetu UE zostaną przeznaczone wyłącznie dla państw członkowskich. Szczególnie podkreśliła ogromną wagę rynku wewnętrznego i fakt, że jego potencjał ciągle nie jest należycie wykorzystany. W dyskusji pojawiły się także kwestie przyszłości górnictwa węglowego w Polsce i perspektyw rozwoju PZL-Świdnik.

Po zakończeniu spotkania prezydent Lublina Krzysztof Żuk wręczył Elżbiecie Bieńkowskiej Medal 700-lecia Lublina. Przebieg spotkania był transmitowany online, a obecnie jest do obejrzenia na stronie: <https://www.youtube.com/watch?v=M6x3-7CFhfs>

Andrzej Dumala